

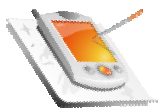
การแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี

สมัยรัฐบาล พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี
(คณะรัฐมนตรีคณะที่ ๕๕)

สมัยรัฐบาล พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี
(คณะรัฐมนตรีคณะที่ ๕๔)

สมัยรัฐบาล นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี
(คณะรัฐมนตรีคณะที่ ๕๓)

สมัยรัฐบาล พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี
(คณะรัฐมนตรีคณะที่ ๕๒)

กลุ่มงานราชงานการประชุม
สำนักราชงานการประชุมและชวเฒ

การแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา

การแถลงนโยบาย คือ กระบวนการทางรัฐสภาที่เป็นเงื่อนไขในการเข้าบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรี และเปิดโอกาสให้สมาชิกรัฐสภาควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินในทางนโยบายก่อนการเข้าบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรีได้ โดยผ่านกระบวนการที่กำหนดให้คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภา

การแถลงนโยบายต่อรัฐสภา แบ่งเป็น ๒ กรณี คือ

๑. การแถลงนโยบายต่อรัฐสภา โดยมีการลงมติความไว้วางใจ ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๒ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗
๒. การแถลงนโยบายต่อรัฐสภา โดยไม่มีการลงมติความไว้วางใจ ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

การแถลงนโยบายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๗๖ ได้กำหนดให้คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาและชี้แจงการดำเนินการโดยไม่มีการลงมติความไว้วางใจภายในสิบห้าวันนับแต่เข้ารับหน้าที่ และเมื่อมีการแถลงนโยบายต่อรัฐสภาแล้วต้องจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติราชการแต่ละปี ตามมาตรา ๗๖ ซึ่งเมื่อคณะรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา สมาชิกรัฐสภาที่มีสิทธิที่จะซักถามและอภิปรายทั้งในทางสนับสนุนและคัดค้านนโยบายของรัฐบาลนั้น

การแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภาจะกระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ดังนั้นวิธีการและขั้นตอนในการอภิปรายซักถามจะเป็นไปตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ซึ่งข้อบังคับการประชุมที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน คือ ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

๑. การดำเนินการขอแถลงนโยบายต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรีจะต้องแจ้งให้รัฐสภาทราบถึงกำหนดวันเวลาในการแถลงนโยบาย ซึ่งข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๙๖ วรรคหนึ่ง ได้กำหนดไว้ว่า “เมื่อคณะรัฐมนตรีขอแถลงนโยบายต่อรัฐสภา ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน”

๒. ประธานรัฐสภาจะต้องบรรจุเข้าระเบียบวาระประชุมเป็นเรื่องด่วน ตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๙๖ วรรคหนึ่งดังได้กล่าวมาแล้ว โดยกำหนดวันประชุมรัฐสภาตามที่คณะรัฐมนตรีร้องขอ และเลขาธิการรัฐสภาจะต้องส่งหนังสือนัดประชุมพร้อมทั้งระเบียบวาระการประชุมไปยังสมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

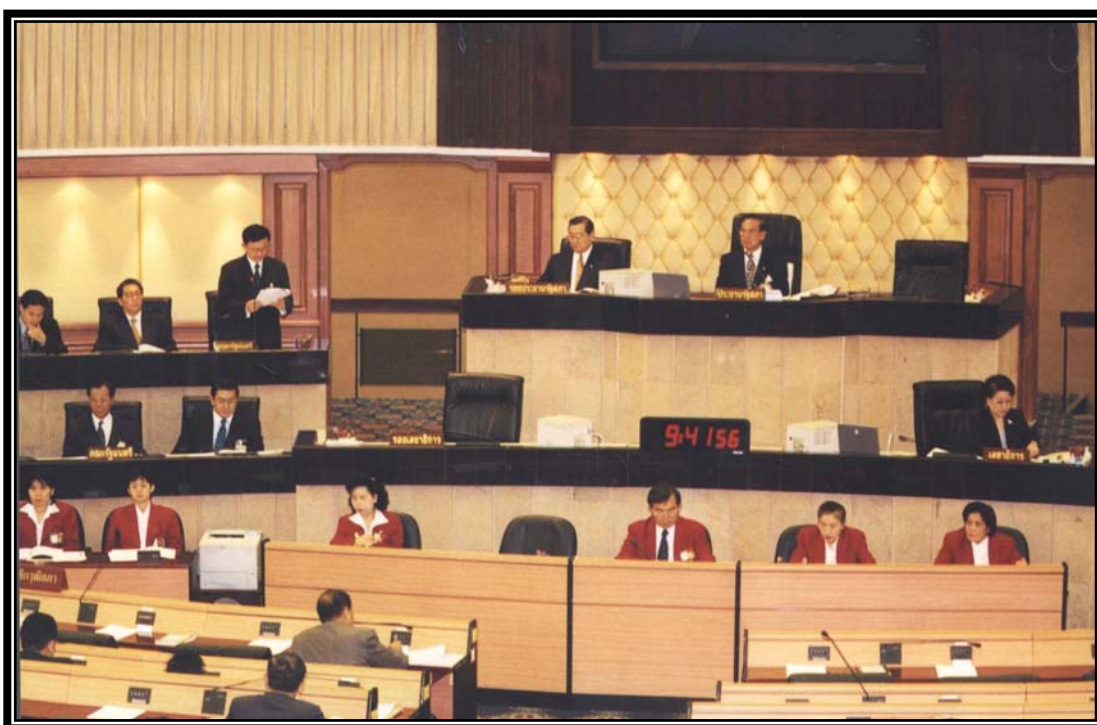
๓. การแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีแถลงนโยบาย โดยปกติ นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลจะเป็นผู้แถลง การซักถามและอภิปราย เมื่อคณะรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อรัฐสภาแล้ว ประธานจะดำเนินการให้สมาชิกซักถามและอภิปรายเกี่ยวกับนโยบายที่รัฐบาลแถลงรวมกันไป เว้นแต่ที่ประชุมจะได้มีมติให้ซักถามและอภิปรายเป็นประเด็น ตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๙๖ วรรคสอง

ในการซักถามและอภิปราย สมาชิกมีสิทธิจะซักถามและอภิปรายได้ทั้งในทางสนับสนุนและคัดค้านในเรื่องความเหมาะสมของนโยบายและความสามารถที่จะบริหารราชการแผ่นดินให้สำเร็จผลตามนโยบาย ซึ่งการซักถามและอภิปรายนี้ สมาชิกอาจซักถามและอภิปรายถึงแผนการปฏิบัติและวิธีการที่จะปฏิบัติตามนโยบายได้ด้วย ส่วนวิธีการอภิปรายของสมาชิกนั้นจะกระทำเช่นเดียวกับการอภิปรายในการประชุมสภาเกี่ยวกับเรื่องทั่ว ๆ ไป

๔. การตอบข้อซักถาม เมื่อสมาชิกซักถามและอภิปรายแล้ว เฉพาะแต่รัฐมนตรีเท่านั้นที่มีสิทธิจะอภิปรายตอบข้อซักถามหรือข้อคัดค้านของสมาชิก โดยรัฐมนตรีจะตอบข้อซักถามหรือคัดค้านของสมาชิกที่ละคนตามลำดับไป หรือจะรวมตอบครั้งละหลายคนก็ได้ ตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๙๘ วรรคสอง

๕. การปิดอภิปราย เมื่อผ่านขั้นตอนการซักถามและการตอบข้อซักถามแล้ว การอภิปรายจะยุติลงเมื่อไม่มีผู้ใดอภิปราย หรือที่ประชุมลงมติให้ปิดอภิปราย ในกรณีที่ประธานพิจารณาเห็นว่าได้อภิปรายกันมาพอสมควรแล้ว จะขอให้ที่ประชุมรัฐสภาวินิจฉัยว่าจะปิดอภิปรายหรือไม่ก็ได้ ตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๔๗ และ ๔๘

ที่ผ่านมา การแถลงนโยบายต่อรัฐสภา เป็นการแถลงนโยบายโดยไม่มีการลงมติ ความไว้วางใจ ดังนั้น เพื่อประโยชน์ในการศึกษา คัดคว้า และอ้างอิง ในการทำหน้าที่ของ ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหาร ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล ประธานรัฐสภา รองประธานรัฐสภา สมาชิกรัฐสภา บุคคลในวงงานรัฐสภา หรือบุคคลทั่วไป ที่มีความสนใจเกี่ยวกับการเมือง การปกครองของไทย จึงได้จัดทำ รวบรวม และสรุปสาระสำคัญของการแถลงนโยบายต่อ รัฐสภา สมัยรัฐสภาดังต่อไปนี้

๑. สมัยรัฐบาล พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี
(คณะรัฐมนตรีคณะที่ ๕๕)
๒. สมัยรัฐบาล พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี
(คณะรัฐมนตรีคณะที่ ๕๔)
๓. สมัยรัฐบาล นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี
(คณะรัฐมนตรีคณะที่ ๕๓)
๔. สมัยรัฐบาล พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี
(คณะรัฐมนตรีคณะที่ ๕๒)

คณะรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๘
สมัยรัฐบาล พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรีคณะที่ ๕๕

ระยะเวลา ๙ มีนาคม ๒๕๔๘ - กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙

เหตุสิ้นสุด รัฐบาลยุบสภา

๒ เมษายน ๒๕๔๙ เลิกตั้งทั่วไป

๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ คณะปฏิรูปการปกครองฯ ทำการยึดอำนาจ
ภายใต้การนำของ พลเอก สนธิ บุญยรัตกลิน

วันแถลงนโยบาย ๒๓ - ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๘

วัน/เดือน/ปี	รายละเอียด
การประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๘ (เริ่มประชุม ๐๙.๓๕ - ๒๓.๐๓ น.)	<ul style="list-style-type: none"> - คณะรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อรัฐสภา เพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๒๑๑ บัญญัติไว้ว่า “คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาโดยไม่มีการลงมติการไว้วางใจ ทั้งนี้ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เข้ารับหน้าที่” - มีการถ่ายทอดสดการประชุมทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง ๑๑ กรมประชาสัมพันธ์ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วัน/เดือน/ปี	รายละเอียด
	<p>และสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา (ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๙ วรรคสอง)</p> <p>- พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นโยบายการบริหารราชการแผ่นดินมีทั้งหมด ๙ ประการ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. นโยบายขจัดความยากจน ๒. นโยบายพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ ๓. นโยบายปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและแข่งขันได้ ๔. นโยบายบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๕. นโยบายการต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ๖. นโยบายพัฒนากฎหมายและส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ๗. นโยบายส่งเสริมประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม ๘. นโยบายรักษาความมั่นคงของรัฐ ๙. นโยบายตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ <p>- มีการกำหนดเวลาอภิปราย ๓ วัน วันละ ๑๒ ชั่วโมง โดยมีสัดส่วนคือ คณะรัฐมนตรีตอบชี้แจง ๖ ชั่วโมง สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกฝ่ายค้านและสมาชิกฝ่ายรัฐบาล ใช้เวลาอภิปรายฝ่ายละ ๑๐ ชั่วโมง ยกเว้นหัวหน้าพรรคการเมืองให้อภิปรายได้โดยไม่จำกัดเวลา โดยประธานรัฐสภาได้อนุญาตให้ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ นายบรรหาร ศิลปอาชา หัวหน้าพรรคชาติไทย และสมาชิกรัฐสภาอภิปรายซักถามตามลำดับ</p> <p>นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ได้อภิปรายตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับนโยบายโดยภาพรวมไว้ ๔ ประการ คือ <u>ประการแรก</u> การเขียนนโยบายตั้งอยู่บนพื้นฐาน ๔ ปี ซ่อม ๔ ปี สร้าง แต่ความจริงไม่ได้เป็นอย่างนั้น <u>ประการที่ ๒</u> นโยบายแต่ละด้านแยกกัน ปัญหาทุกด้านไม่เชื่อมโยงกัน <u>ประการที่ ๓</u> นโยบายที่แถลงไม่ตรงกับสิ่งที่</p>

วัน/เดือน/ปี	รายละเอียด												
	<p>รัฐบาลได้ปฏิบัติในช่วง ๔ ปีที่แล้ว จึงไม่มีความมั่นใจในทิศทางของนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาครั้งนี้ ประการที่ ๔ เป็นการเขียนนโยบายตามหลักวิชาการ แต่มีการชี้แนะและครอบงำของการนำนโยบายไปปฏิบัติ</p> <p>นายบรรหาร ศิลปอาชา หัวหน้าพรรคชาติไทยอภิปรายในภาพรวมของนโยบาย โดยเห็นว่านโยบายของรัฐบาลนี้มุ่งที่จะให้ประเทศไทยอีก ๔ ปีข้างหน้ามีความมั่นคงยั่งยืนในทุกทาง โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเป็นการเขียนนโยบายไว้อย่างดีมาก แต่ในทางปฏิบัติมีความสงสัยว่าจะทำได้หรือไม่ ทั้งนี้ได้อภิปรายลงในรายละเอียด ๓ เรื่อง คือ ปัญหาน้ำ ครู และแพทย์ อันเป็นเรื่องสำคัญต่อสังคม</p> <p>- สมาชิกฯ อภิปรายซักถามเรียงตามลำดับนโยบายแต่ละด้าน เริ่มจาก ๑. นโยบายขจัดความยากจน ๒. นโยบายพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ โดยมีรัฐมนตรีตอบชี้แจงสลับกับการอภิปรายของสมาชิกฯ</p> <p>รัฐมนตรีผู้ตอบชี้แจง คือ</p> <p>๑. นายยงยุทธ ตียะไพรัช รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>๒. นายวราเทพ รัตนากร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง</p> <p>๓. นายนายสุชัย เจริญรัตนกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข</p> <p>๔. นายประชา มาลีนนท์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</p> <p>- ใช้เวลาในการอภิปราย ๑ วัน รวมเวลาทั้งสิ้น ๑๓ ชั่วโมง ๒๘ นาที</p> <table data-bbox="699 1749 1318 1966"> <tr> <td>พรรคร่วมฝ่ายค้าน</td> <td>อภิปรายจำนวน</td> <td>๙ คน</td> </tr> <tr> <td>พรรคร่วมฝ่ายรัฐบาล</td> <td>อภิปรายจำนวน</td> <td>๒๒ คน</td> </tr> <tr> <td>สมาชิกวุฒิสภา</td> <td>อภิปรายจำนวน</td> <td>๒๖ คน</td> </tr> <tr> <td>คณะรัฐมนตรี</td> <td>ตอบชี้แจงจำนวน</td> <td>๔ คน</td> </tr> </table>	พรรคร่วมฝ่ายค้าน	อภิปรายจำนวน	๙ คน	พรรคร่วมฝ่ายรัฐบาล	อภิปรายจำนวน	๒๒ คน	สมาชิกวุฒิสภา	อภิปรายจำนวน	๒๖ คน	คณะรัฐมนตรี	ตอบชี้แจงจำนวน	๔ คน
พรรคร่วมฝ่ายค้าน	อภิปรายจำนวน	๙ คน											
พรรคร่วมฝ่ายรัฐบาล	อภิปรายจำนวน	๒๒ คน											
สมาชิกวุฒิสภา	อภิปรายจำนวน	๒๖ คน											
คณะรัฐมนตรี	ตอบชี้แจงจำนวน	๔ คน											

วัน/เดือน/ปี	รายละเอียด												
<p>การประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๒ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๔๘ (เริ่มประชุม ๐๙.๓๕ - ๒๓.๔๐ น.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกฯ อภิปรายซักถามเรียงตามลำดับนโยบายแต่ละด้าน เป็นการพิจารณาต่อในนโยบายพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ (มีเพียงสมาชิกฯ บางท่านที่อภิปรายโยงไปถึงนโยบายด้านอื่น) เมื่อสมาชิกฯ อภิปรายซักถามจบแล้ว รัฐมนตรีจึงตอบชี้แจง คือ <ol style="list-style-type: none"> ๑. นายอดิศักดิ์ โพธารามิก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ๒. นายรุ่ง แก้วแดง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ - นโยบายปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและแข่งขันได้ รัฐมนตรีตอบชี้แจงสลับกับการอภิปรายของสมาชิกฯ <p><u>รัฐมนตรีผู้ตอบชี้แจง</u> คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. นายวิเศษ จูภิบาล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน ๒. นายวราเทพ รัตนากร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง ๓. นายพินิจ จารุสมบัติ รองนายกรัฐมนตรี ๔. นายสุริยະ จิ่งรุ่งเรืองกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม * ในระหว่างการพิจารณาประธานในที่ประชุม (นายสุชน ชาติเครือ รองประธานรัฐสภา) อนุญาตให้นายสุธรรม แสงประทุม ใช้สิทธิพาดพิงได้ จึงมีสมาชิกฯ ประท้วง เพื่อขอให้ประธานวินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐาน - ใช้เวลาในการอภิปราย ๑ วัน รวมเวลาทั้งสิ้น ๑๔ ชั่วโมง ๕ นาที <table style="width: 100%; border-collapse: collapse; margin-top: 10px;"> <tr> <td style="width: 60%;">พรรคร่วมฝ่ายค้าน</td> <td style="width: 20%;">อภิปรายจำนวน</td> <td style="width: 20%;">๑๘ คน</td> </tr> <tr> <td>พรรคร่วมฝ่ายรัฐบาล</td> <td>อภิปรายจำนวน</td> <td>๓๖ คน</td> </tr> <tr> <td>สมาชิกวุฒิสภา</td> <td>อภิปรายจำนวน</td> <td>๒๕ คน</td> </tr> <tr> <td>คณะรัฐมนตรี</td> <td>ตอบชี้แจงจำนวน</td> <td>๖ คน</td> </tr> </table> 	พรรคร่วมฝ่ายค้าน	อภิปรายจำนวน	๑๘ คน	พรรคร่วมฝ่ายรัฐบาล	อภิปรายจำนวน	๓๖ คน	สมาชิกวุฒิสภา	อภิปรายจำนวน	๒๕ คน	คณะรัฐมนตรี	ตอบชี้แจงจำนวน	๖ คน
พรรคร่วมฝ่ายค้าน	อภิปรายจำนวน	๑๘ คน											
พรรคร่วมฝ่ายรัฐบาล	อภิปรายจำนวน	๓๖ คน											
สมาชิกวุฒิสภา	อภิปรายจำนวน	๒๕ คน											
คณะรัฐมนตรี	ตอบชี้แจงจำนวน	๖ คน											
<p>การประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๓ (สมัยสามัญทั่วไป) วันศุกร์ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๘ (เริ่มประชุม ๐๙.๕๐ - ๒๑.๔๒ น.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกฯ อภิปรายซักถามเรียงตามลำดับนโยบายแต่ละด้าน เมื่อสมาชิกฯ อภิปรายซักถามจบแล้ว รัฐมนตรีจึงตอบชี้แจง พร้อมกัน มีเพียงบางนโยบายที่รัฐมนตรีตอบชี้แจงสลับกับการอภิปรายของสมาชิกฯ หรือรอไปตอบพร้อมกันนโยบายด้านอื่น ๆ - นโยบายการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สมาชิกฯ อภิปรายซักถามจบแล้ว รัฐมนตรีตอบชี้แจง คือ 												

วัน/เดือน/ปี	รายละเอียด
	<p>๑. นายยงยุทธ ตียะไพรัช รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>๒. นายพินิจ จารุสมบัติ รองนายกรัฐมนตรี</p> <ul style="list-style-type: none"> - นโยบายการต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ สมาชิกอภิปรายซักถามจนจบ โดยรัฐมนตรีรอไปตอบชี้แจงพร้อมกับนโยบายส่งเสริมประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม - นโยบายพัฒนากฎหมายและส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สมาชิก อภิปรายซักถามจนจบแล้ว รัฐมนตรีตอบชี้แจง คือ นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี (ในระหว่างการอภิปรายซักถามของสมาชิก นายเสริมศักดิ์ พงษ์พานิช รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้ขอใช้สิทธิพาดพิงตอบชี้แจง) * ในระหว่างการพิจารณานโยบายด้านนี้ มีสมาชิก คือ นายชวน หลีกภัย พรรคประชาธิปัตย์ ขอใช้สิทธิพาดพิงเพื่อตอบชี้แจง กรณีนายเสริมศักดิ์ พงษ์พานิช อภิปรายกล่าวถึงว่าเคยทำงานร่วมกับตน แต่ประธานในที่ประชุม (นายโภคิน พลกุล ประธานรัฐสภา) ไม่อนุญาตให้ใช้สิทธิพาดพิง และสืบเนื่องมาจากกรณีที่ประธานวินิจฉัยไม่ให้ นายชวน หลีกภัย ใช้สิทธิพาดพิง ทำให้สมาชิก ขอรื้อและประท้วงกันต่อเนื่องเป็นเวลากว่า ๑ ชั่วโมง ภายหลังจากนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ขอใช้สิทธิปรึกษาหารือแล้ว สมาชิกพรรคประชาธิปัตย์และพรรคชาติไทยได้เดินออกจากห้องประชุม (walk out) นายสั๊ก กอแสงเรือง สมาชิกวุฒิสภา ได้เสนอให้ประธานสั่งพักการประชุม ประธานจึงสั่งพักการประชุม - เมื่อสมาชิก อภิปรายซักถามนโยบายส่งเสริมประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคมจบแล้ว รัฐมนตรีแต่ละกระทรวงที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องกับนโยบายแต่ละด้านซึ่งยังไม่ได้ตอบชี้แจง ได้ตอบชี้แจงพร้อมกันตามลำดับ คือ

วัน/เดือน/ปี	รายละเอียด																																
	<p>๑. นายสุชัย เจริญรัตนกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข</p> <p>๒. นายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย รองนายกรัฐมนตรี</p> <p>๓. นายกันตธีร์ ศุภมงคล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ</p> <p>๔. นายทง พิทยะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์</p> <p>๕. นายกร ทัพพะรังสี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี</p> <p>- ภายหลังสมาชิก อภิปรายซักถามนโยบายของรัฐบาลครบทุกด้านแล้ว พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี กล่าวขอบคุณสมาชิกวุฒิสภา</p> <p>- ใช้เวลาในการอภิปราย ๑ วัน รวมเวลาทั้งสิ้น ๑๑ ชั่วโมง ๕๒ นาที</p> <table data-bbox="699 927 1316 1137"> <tr> <td>พรรคร่วมฝ่ายค้าน</td> <td>อภิปรายจำนวน</td> <td>๑๐</td> <td>คน</td> </tr> <tr> <td>พรรคร่วมฝ่ายรัฐบาล</td> <td>อภิปรายจำนวน</td> <td>๑๘</td> <td>คน</td> </tr> <tr> <td>สมาชิกวุฒิสภา</td> <td>อภิปรายจำนวน</td> <td>๒๕</td> <td>คน</td> </tr> <tr> <td>คณะรัฐมนตรี</td> <td>ตอบชี้แจงจำนวน</td> <td>๗</td> <td>คน</td> </tr> </table>	พรรคร่วมฝ่ายค้าน	อภิปรายจำนวน	๑๐	คน	พรรคร่วมฝ่ายรัฐบาล	อภิปรายจำนวน	๑๘	คน	สมาชิกวุฒิสภา	อภิปรายจำนวน	๒๕	คน	คณะรัฐมนตรี	ตอบชี้แจงจำนวน	๗	คน																
พรรคร่วมฝ่ายค้าน	อภิปรายจำนวน	๑๐	คน																														
พรรคร่วมฝ่ายรัฐบาล	อภิปรายจำนวน	๑๘	คน																														
สมาชิกวุฒิสภา	อภิปรายจำนวน	๒๕	คน																														
คณะรัฐมนตรี	ตอบชี้แจงจำนวน	๗	คน																														
สรุปรวม ๓ วัน	<p>- ใช้เวลาในการอภิปราย ๓ วัน รวมเวลาทั้งสิ้น ๓๙ ชั่วโมง ๒๕ นาที</p> <table data-bbox="699 1323 1225 1868"> <tr> <td>พรรคร่วมฝ่ายค้าน</td> <td>จำนวน</td> <td>๓๗</td> <td>คน</td> </tr> <tr> <td>เวลาอภิปราย</td> <td>๗ ชั่วโมง</td> <td>๔๓</td> <td>นาที</td> </tr> <tr> <td>พรรคร่วมฝ่ายรัฐบาล</td> <td>จำนวน</td> <td>๗๖</td> <td>คน</td> </tr> <tr> <td>เวลาอภิปราย</td> <td>๙ ชั่วโมง</td> <td>๔๗</td> <td>นาที</td> </tr> <tr> <td>สมาชิกวุฒิสภา</td> <td>จำนวน</td> <td>๗๖</td> <td>คน</td> </tr> <tr> <td>เวลาอภิปราย</td> <td>๕ ชั่วโมง</td> <td>๓</td> <td>นาที</td> </tr> <tr> <td>คณะรัฐมนตรี</td> <td>จำนวน</td> <td>๑๗</td> <td>คน</td> </tr> <tr> <td>เวลาอภิปราย</td> <td>๑๐ ชั่วโมง</td> <td>๓๗</td> <td>นาที</td> </tr> </table> <p>* ไม่นับรวมเวลาที่นายกรัฐมนตรีแถลงและหัวหน้าพรรคการเมืองอภิปราย</p>	พรรคร่วมฝ่ายค้าน	จำนวน	๓๗	คน	เวลาอภิปราย	๗ ชั่วโมง	๔๓	นาที	พรรคร่วมฝ่ายรัฐบาล	จำนวน	๗๖	คน	เวลาอภิปราย	๙ ชั่วโมง	๔๗	นาที	สมาชิกวุฒิสภา	จำนวน	๗๖	คน	เวลาอภิปราย	๕ ชั่วโมง	๓	นาที	คณะรัฐมนตรี	จำนวน	๑๗	คน	เวลาอภิปราย	๑๐ ชั่วโมง	๓๗	นาที
พรรคร่วมฝ่ายค้าน	จำนวน	๓๗	คน																														
เวลาอภิปราย	๗ ชั่วโมง	๔๓	นาที																														
พรรคร่วมฝ่ายรัฐบาล	จำนวน	๗๖	คน																														
เวลาอภิปราย	๙ ชั่วโมง	๔๗	นาที																														
สมาชิกวุฒิสภา	จำนวน	๗๖	คน																														
เวลาอภิปราย	๕ ชั่วโมง	๓	นาที																														
คณะรัฐมนตรี	จำนวน	๑๗	คน																														
เวลาอภิปราย	๑๐ ชั่วโมง	๓๗	นาที																														

วัน/เดือน/ปี	รายละเอียด
	<p>ข้อบังคับที่ใช้พร้อมคำวินิจฉัยของประธานในที่ประชุม</p> <ul style="list-style-type: none"> • ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ <p>ข้อ ๕ อำนาจหน้าที่ของประธานรัฐสภา</p> <p>ข้อ ๓๑ การปรึกษาหารือ</p> <p>ข้อ ๔๓ ลักษณะการอภิปราย</p> <p>ข้อ ๔๕ การประท้วง</p> <p>ข้อ ๑๐๔ สิทธิตอบข้อซักถาม</p>

คณะรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๔
สมัยรัฐบาล พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรีคณะที่ ๕๔

ระยะเวลา ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ - ๙ มีนาคม ๒๕๔๔

เหตุสิ้นสุด สภาควรวาระมีการเลือกตั้งทั่วไป

วันแถลงนโยบาย ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔, ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ และ
๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

วัน/เดือน/ปี	รายละเอียด
การประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญทั่วไป) วันจันทร์ที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ (เริ่มประชุม ๐๙.๔๐ - ๒๑.๓๐ น.)	<ul style="list-style-type: none"> - รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๑๑ ได้กำหนดให้คณะรัฐมนตรีที่จะเข้ารับบริหารราชการแผ่นดิน ต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาโดยไม่มีการลงมติไว้ล่วงหน้า ทั้งนี้ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เข้ารับหน้าที่ - ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๙ วรรคสอง กำหนดว่าให้ประธานรัฐสภาจัดให้มีการถ่ายทอดการประชุมรัฐสภาทางวิทยุกระจายเสียงและหรือโทรทัศน์ หากมีเหตุขัดข้อง ให้แจ้งต่อที่ประชุมรัฐสภาทราบ ซึ่งการแถลงนโยบายครั้งนี้ ได้มีการถ่ายทอดสดการประชุมทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง ๙ อ.ส.ม.ท

วัน/เดือน/ปี	รายละเอียด
	<p>ข้อ ๑๑ กรมประชาสัมพันธ์ สถานีโทรทัศน์ไอทีวี และวิทยุกระจายเสียงโดยวิทยุรัฐสภาและวิทยุกระจายเสียงของกรมประชาสัมพันธ์</p> <p>- พินิตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา โดยรัฐบาลได้กำหนดนโยบายบริหารราชการแผ่นดินไว้ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. นโยบายเร่งด่วน<ol style="list-style-type: none"> ๑) พักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา ๓ ปี ๒) จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ๓) จัดตั้งธนาคารประชาชน ๔) จัดตั้งธนาคารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก ๕) จัดตั้งบรรษัทกลางในการบริหารสินทรัพย์ ๖) พัฒนารัฐวิสาหกิจ ๗) สร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ๘) เร่งรัดจัดตั้งสถานบำบัดผู้ติดยาเสพติดควบคู่ไปกับการปราบปรามและป้องกัน ๙) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชัน ๒. นโยบายเศรษฐกิจ ๓. นโยบายการสร้างรายได้ ๔. นโยบายการพาณิชย์และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ๕. นโยบายด้านการคมนาคม ๖. นโยบายการพัฒนาแรงงาน ๗. นโยบายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ๘. นโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๙. นโยบายการพลังงาน ๑๐. นโยบายเสริมสร้างสังคมเข้มแข็ง ๑๑. นโยบายการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ๑๒. นโยบายความมั่นคงแห่งรัฐ

วัน/เดือน/ปี	รายละเอียด
	<p>๑๓. นโยบายด้านการต่างประเทศ</p> <p>๑๔. นโยบายความปลอดภัยของประชาชน</p> <p>๑๕. นโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน</p> <p>๑๖. นโยบายพัฒนาภูมิภาคและกรุงเทพมหานคร</p> <p>- นายอุทัย พิมพ์ใจชน ประธานรัฐสภาได้กำหนดให้หัวหน้าพรรคการเมืองแต่ละพรรคได้อภิปรายก่อนโดยไม่กำหนดเวลา และให้สมาชิกรัฐสภาอภิปรายคนละ ๑๕ นาที</p> <p>- จากนั้น นายชวน หลีกภัย หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ได้อภิปรายซักถามเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลเป็นท่านแรก โดยมีประเด็นเกี่ยวกับ นโยบายเร่งด่วน ๙ ข้อ เช่น การพักชำระหนี้ให้กับเกษตรกร, การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน, การเร่งรัดจัดตั้งสถานบำบัดผู้ติดยาเสพติดควบคู่ไปกับการปราบปรามและป้องกัน การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามคอรัปชั่น นโยบายเศรษฐกิจ ด้านการคลัง การเงิน สถาบันการเงิน และตลาดหุ้น นโยบายการกระจายอำนาจ นโยบายความปลอดภัยของประชาชน และนโยบายด้านต่าง ๆ เป็นต้น</p> <p>นายกร ทัพพะรังสี หัวหน้าพรรคชาติพัฒนา ได้อภิปรายซักถามโดยมีประเด็นเกี่ยวกับนโยบายเร่งด่วน นโยบายเศรษฐกิจ นโยบายการพลังงาน และนโยบายด้านการต่างประเทศ เป็นต้น</p> <p>- ต่อมา มีการอภิปรายซักถามของสมาชิกรัฐสภา โดยมีการสลับกันระหว่างสมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลในภาพรวม ในระหว่างการอภิปรายซักถามของสมาชิกฯ รัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องได้ตอบข้อซักถามของสมาชิกฯ</p> <p>รัฐมนตรีผู้ตอบชี้แจง คือ</p> <p>๑. พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี</p> <p>๒. นายเดช บุญ-หลง รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม</p>

วัน/เดือน/ปี	รายละเอียด
	<p>๓. นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง</p> <p>๔. นายจาตุรนต์ ฉายแสง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี</p> <p>๕. นายวราเทพ รัตนากร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง</p> <p>๖. นางลดาวัลลิ์ วงศ์ศรีวงศ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม</p> <p>- ประธานรัฐสภาได้สั่งเลื่อนการพิจารณาไปในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๒ (สมัยสามัญทั่วไป) วันอังคารที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา</p> <p>มีสมาชิก อภิปราย จำนวน ๒๕ คน</p> <p>รัฐมนตรีตอบชี้แจง จำนวน ๖ คน</p> <p>ประท้วง / พาดพิง / ปรีกษา จำนวน ๑ คน</p>
<p>การประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๒ (สมัยสามัญทั่วไป) วันอังคารที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ (เริ่มประชุม ๐๙.๔๐ - ๒๑.๓๐ น.)</p>	<p>- ประธานรัฐสภาได้เสนอให้ที่ประชุมพิจารณาเรื่องด่วนในการอภิปรายซักถามนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อจากการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญทั่วไป) วันจันทร์ที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ โดยให้สมาชิก อภิปรายซักถามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งในระหว่างการอภิปรายซักถาม รัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องได้ตอบข้อซักถามของสมาชิก</p> <p><u>รัฐมนตรีผู้ตอบชี้แจง</u> คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ๒. พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ๓. นายสุวิทย์ คุณกิตติ รองนายกรัฐมนตรี ๔. นายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ๕. นายอดิศักดิ์ โพธารามิก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ๖. นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ๗. นายเกษม วัฒนชัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ๘. ร้อยตำรวจเอก ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

วัน/เดือน/ปี	รายละเอียด
	<p>๙. นางสุดารัตน์ เกตุราพันธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง สาธารณสุข</p> <p>๑๐. นายวราเทพ รัตนากร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง</p> <p>๑๑. นายสุววรรณ วลัยเสถียร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง พาณิชย์</p> <p>๑๒. นายสุรพงษ์ สืบวงศ์ดี รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง สาธารณสุข</p> <p>- ประธานรัฐสภาได้สั่งเลื่อนการพิจารณาไปในการประชุมร่วมกัน ของรัฐสภา ครั้งที่ ๓ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา</p> <p>มีสมาชิก อภิปราย จำนวน ๓๙ คน รัฐมนตรีตอบชี้แจง จำนวน ๑๑ คน ประท้วง / พาดพิง / ปรีกษา จำนวน ๕ คน</p>
<p>การประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๓ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ (เริ่มประชุม ๐๙.๔๕ - ๒๓.๐๐ น.)</p>	<p>- ประธานรัฐสภาได้เสนอให้ที่ประชุมพิจารณาเรื่องด่วนในการ อภิปรายซักถามนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อจากการประชุม ร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๒ (สมัยสามัญทั่วไป) วันอังคารที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ โดยให้สมาชิก อภิปรายซักถามนโยบาย ของรัฐบาล ซึ่งในระหว่างการอภิปรายซักถาม รัฐมนตรี ที่เกี่ยวข้องได้ตอบข้อซักถามของสมาชิก</p> <p><u>รัฐมนตรีผู้ตอบชี้แจง</u> คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ๒. นายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงอุตสาหกรรม ๓. นายเกษม วัฒนชัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ๔. นายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ ต่างประเทศ ๕. นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ๖. นายชูชีพ หาญสวัสดิ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์

วัน/เดือน/ปี	รายละเอียด
	<p><u>ข้อบังคับที่ใช้เป็นส่วนมากในการประชุม</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๕ (๒) อำนาจหน้าที่ของประธานรัฐสภา ข้อ ๔๗ ลักษณะการอภิปราย ข้อ ๔๘ อำนาจของประธานให้ยุติการอภิปราย ข้อ ๔๙ การประท้วงของสมาชิก ข้อ ๕๐ ผู้อภิปรายอาจถอนคำพูดของตนได้ ข้อ ๙๗ การซักถามและอภิปรายของสมาชิกในการแถลงนโยบาย

คณะรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๐
สมัยรัฐบาล นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี

นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรีคณะที่ ๕๓

ระยะเวลา ๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ - ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

เหตุสิ้นสุด รัฐบาลยุบสภา เนื่องจากตลอดระยะเวลาที่รัฐบาลบริหารราชการแผ่นดิน ไม่สามารถแก้ไขปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำได้ ประกอบกับสมาชิกพรรค ฝ่ายค้านได้ทยอยลาออกจนเกือบหมด
๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ เลิกตั้งทั่วไป

วันแถลงนโยบาย ๒๐- ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๐

วัน/เดือน/ปี	รายละเอียด
การประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๑ (สมัยวิสามัญ ครั้งที่สี่) วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ (เริ่มประชุม ๑๐.๐๐ - ๒๑.๓๕ น.)	<ul style="list-style-type: none"> - คณะรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อรัฐสภา เพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๒๑๑ บัญญัติไว้ว่า “คณะรัฐมนตรีที่จะเข้ารับบริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาโดยไม่มีการลงมติการไว้วางใจ ทั้งนี้ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เข้ารับหน้าที่” - มีการถ่ายทอดสดการประชุมทางสถานีวิทยุโทรทัศน์และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วัน/เดือน/ปี	รายละเอียด
	<p>- นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นโยบายการบริหารราชการแผ่นดินมีทั้งหมด ๔ ประการ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. นโยบายการเมือง การปกครอง การบริหารราชการ ๒. นโยบายความมั่นคง ๓. นโยบายการต่างประเทศ ๔. นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม <p>- มีการกำหนดเวลาอภิปราย ๒ วัน โดยมีสัดส่วน คือ สมาชิกใช้เวลาอภิปรายท่านละ ๑๕ นาที ยกเว้นหัวหน้าพรรคการเมืองให้อภิปรายได้โดยไม่จำกัดเวลา โดยประธานรัฐสภาได้อนุญาตให้สมาชิกรัฐสภาอภิปรายซักถาม ตามลำดับ</p> <p>นายชวลิต ยงใจยุทธ หัวหน้าพรรคความหวังใหม่ได้อภิปรายตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับนโยบายโดยภาพรวมไว้ ๓ ประการ คือ <u>ประการแรก</u> ในเรื่องของนโยบายความมั่นคง มีนโยบายในการปรับกองทัพให้มีขนาดเล็กลงและทันสมัย <u>ประการที่ ๒</u> มีนโยบายในการดูแลสวัสดิภาพของทหารผ่านศึกและครอบครัว <u>ประการที่ ๓</u> ในนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม กล่าวถึงการดูแลเสถียรภาพของระบบการเงินระหว่างประเทศของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ หรือ International Monetary Fund (IMF)</p> <p>นายกร ทัพพะรังสี หัวหน้าพรรคชาติพัฒนา อภิปรายในภาพรวมของนโยบาย โดยมุ่งเน้นในเรื่องความเดือดร้อนของประชาชนในชนบทระดับล่าง การลดจำนวนแรงงานต่างชาติที่ผิดกฎหมาย</p> <p>- สมาชิกฯ อภิปรายซักถามเรียงตามลำดับนโยบายแต่ละด้าน โดยมีรัฐมนตรีตอบชี้แจงสลับกับการอภิปรายของสมาชิกฯ</p> <p><u>รัฐมนตรีผู้ตอบชี้แจง</u> คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ๒. นายศุภชัย พานิชภักดิ์ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

วัน/เดือน/ปี	รายละเอียด												
	<p>๓. นายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง</p> <p>๔. พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย</p> <p>๕. นายสุเทพ เทือกสุบรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม</p> <p>๖. นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี</p> <p>๗. นายชุมพล ศิลปอาชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>๘. นายไทรรงค์ สุวรรณศิริ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม</p> <p>๙. หม่อมราชวงศ์สุขุมพันธุ์ บริพัตร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ</p> <p>๑๐. นายธานี ศักดิ์เศรษฐ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย</p> <p>- ใช้เวลาในการอภิปราย ๑ วัน รวมเวลาทั้งสิ้น ๑๑ ชั่วโมง ๓๕ นาที</p> <table border="0" data-bbox="699 1104 1318 1323"> <tr> <td>พรรคร่วมฝ่ายค้าน</td> <td>อภิปรายจำนวน</td> <td>๑๖ คน</td> </tr> <tr> <td>พรรคร่วมฝ่ายรัฐบาล</td> <td>อภิปรายจำนวน</td> <td>๑ คน</td> </tr> <tr> <td>สมาชิกวุฒิสภา</td> <td>อภิปรายจำนวน</td> <td>๔ คน</td> </tr> <tr> <td>คณะรัฐมนตรี</td> <td>ตอบชี้แจงจำนวน</td> <td>๑๐ คน</td> </tr> </table>	พรรคร่วมฝ่ายค้าน	อภิปรายจำนวน	๑๖ คน	พรรคร่วมฝ่ายรัฐบาล	อภิปรายจำนวน	๑ คน	สมาชิกวุฒิสภา	อภิปรายจำนวน	๔ คน	คณะรัฐมนตรี	ตอบชี้แจงจำนวน	๑๐ คน
พรรคร่วมฝ่ายค้าน	อภิปรายจำนวน	๑๖ คน											
พรรคร่วมฝ่ายรัฐบาล	อภิปรายจำนวน	๑ คน											
สมาชิกวุฒิสภา	อภิปรายจำนวน	๔ คน											
คณะรัฐมนตรี	ตอบชี้แจงจำนวน	๑๐ คน											
<p>การประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๒ (สมัยวิสามัญ ครั้งที่สี่) วันศุกร์ที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ (เริ่มประชุม ๑๐.๓๐ - ๒๓.๕๐ น.)</p>	<p>- สมาชิก อภิปรายซักถามนโยบายของคณะรัฐมนตรี โดยมีรัฐมนตรีตอบชี้แจงหลังจากที่สมาชิก อภิปรายจบแล้ว <u>รัฐมนตรีผู้ตอบชี้แจง</u> คือ</p> <p>๑. นายสุเทพ เทือกสุบรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม</p> <p>๒. นายชุมพล ศิลปอาชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>๓. นาวาโท เดชา สุขารมณ์ รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย</p> <p>๔. นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี</p> <p>๕. นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม</p> <p>๖. นายวิรัช รัตนเศรษฐ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์</p>												

วัน/เดือน/ปี	รายละเอียด																		
	<p>๗. นายสมชาย สุนทรวัฒน์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์</p> <p>๘. นายเนวิน ชิดชอบ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์</p> <p>๙. หม่อมราชวงศ์สุขุมพันธุ์ บริพัตร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ</p> <p>๑๐. นายธีระวัฒน์ ศิริวันสานนท์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข</p> <p>๑๑. นายพิเชษฐ พันธุ์วิชาติกุล รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง</p> <p>๑๒. นายไพฑูรย์ แก้วทอง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์</p> <p>- ภายหลังสมาชิก อภิปรายซักถาม และรัฐมนตรีตอบชี้แจงครบทุกด้านแล้ว นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี กล่าวขอบคุณสมาชิกวุฒิสภา</p> <p>- ใช้เวลาในการอภิปราย ๑ วัน รวมเวลาดังสิ้น ๑๓ ชั่วโมง ๒๐ นาที</p> <table data-bbox="699 1211 1318 1429"> <tr> <td>พรรคร่วมฝ่ายค้าน</td> <td>อภิปรายจำนวน</td> <td>๑๙ คน</td> </tr> <tr> <td>พรรคร่วมฝ่ายรัฐบาล</td> <td>อภิปรายจำนวน</td> <td>๓ คน</td> </tr> <tr> <td>สมาชิกวุฒิสภา</td> <td>อภิปรายจำนวน</td> <td>๘ คน</td> </tr> <tr> <td>คณะรัฐมนตรี</td> <td>ตอบชี้แจงจำนวน</td> <td>๘ คน</td> </tr> </table>	พรรคร่วมฝ่ายค้าน	อภิปรายจำนวน	๑๙ คน	พรรคร่วมฝ่ายรัฐบาล	อภิปรายจำนวน	๓ คน	สมาชิกวุฒิสภา	อภิปรายจำนวน	๘ คน	คณะรัฐมนตรี	ตอบชี้แจงจำนวน	๘ คน						
พรรคร่วมฝ่ายค้าน	อภิปรายจำนวน	๑๙ คน																	
พรรคร่วมฝ่ายรัฐบาล	อภิปรายจำนวน	๓ คน																	
สมาชิกวุฒิสภา	อภิปรายจำนวน	๘ คน																	
คณะรัฐมนตรี	ตอบชี้แจงจำนวน	๘ คน																	
สรุปรวม ๒ วัน	<p>- ใช้เวลาในการอภิปราย ๒ วัน รวมเวลาดังสิ้น ๒๔ ชั่วโมง ๕๕ นาที</p> <table data-bbox="699 1608 1225 2007"> <tr> <td>พรรคร่วมฝ่ายค้าน</td> <td>จำนวน</td> <td>๓๕ คน</td> </tr> <tr> <td>เวลาอภิปราย</td> <td>๑๒ ชั่วโมง</td> <td>๑๘ นาที</td> </tr> <tr> <td>พรรคร่วมฝ่ายรัฐบาล</td> <td>จำนวน</td> <td>๔ คน</td> </tr> <tr> <td>เวลาอภิปราย</td> <td>๑ ชั่วโมง</td> <td>๖ นาที</td> </tr> <tr> <td>สมาชิกวุฒิสภา</td> <td>จำนวน</td> <td>๑๒ คน</td> </tr> <tr> <td>เวลาอภิปราย</td> <td>๓ ชั่วโมง</td> <td>๒๒ นาที</td> </tr> </table>	พรรคร่วมฝ่ายค้าน	จำนวน	๓๕ คน	เวลาอภิปราย	๑๒ ชั่วโมง	๑๘ นาที	พรรคร่วมฝ่ายรัฐบาล	จำนวน	๔ คน	เวลาอภิปราย	๑ ชั่วโมง	๖ นาที	สมาชิกวุฒิสภา	จำนวน	๑๒ คน	เวลาอภิปราย	๓ ชั่วโมง	๒๒ นาที
พรรคร่วมฝ่ายค้าน	จำนวน	๓๕ คน																	
เวลาอภิปราย	๑๒ ชั่วโมง	๑๘ นาที																	
พรรคร่วมฝ่ายรัฐบาล	จำนวน	๔ คน																	
เวลาอภิปราย	๑ ชั่วโมง	๖ นาที																	
สมาชิกวุฒิสภา	จำนวน	๑๒ คน																	
เวลาอภิปราย	๓ ชั่วโมง	๒๒ นาที																	

วัน/เดือน/ปี	รายละเอียด
	<p>คณะรัฐมนตรี จำนวน ๑๘ คน เวลาอภิปราย ๗ ชั่วโมง ๔ นาที</p> <p>* ไม่นับรวมเวลาที่หัวหน้าพรรคการเมืองอภิปราย</p> <p><u>ข้อบังคับที่ใช้เป็นส่วนมากในการประชุม</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๓๙ <p>ข้อ ๔๗ ลักษณะการอภิปราย</p> <p>ข้อ ๘๗ การซักถามและอภิปรายของสมาชิกในการแถลงนโยบาย</p>

คณะรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๓๙
สมัยรัฐบาล พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี

พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ นายกรัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรีคณะที่ ๕๒

ระยะเวลา ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ - ๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๐

เหตุสิ้นสุด ลาออกเพราะวิกฤตการณ์เศรษฐกิจ

วันแถลงนโยบาย ๑๑ - ๑๒ ธันวาคม ๒๕๓๙

วัน/เดือน/ปี	รายละเอียด
การประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญ ครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๓๙ (เริ่มประชุม ๐๙.๕๐ - ๐๐.๔๕ ของวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๓๙)	<ul style="list-style-type: none"> - มีการถ่ายทอดการประชุมทางวิทยุกระจายเสียง และทางสถานีโทรทัศน์ไอทีวี สถานีโทรทัศน์ไทยสกาย และช่อง ๑๑ กรมประชาสัมพันธ์ - คณะรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อรัฐสภา ตามมาตรา ๑๖๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย - พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาโดยมีการกำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินไว้ ๑๑ ด้าน คือ<ol style="list-style-type: none"> ๑. นโยบายด้านการเมือง ๒. นโยบายด้านการบริหาร

วัน/เดือน/ปี	รายละเอียด									
	<p>๓. นโยบายด้านเศรษฐกิจ</p> <p>๔. นโยบายด้านต่างประเทศ</p> <p>๕. นโยบายด้านการศึกษา</p> <p>๖. นโยบายด้านสังคม</p> <p>๗. นโยบายด้านการพัฒนาชนบทและกระจายรายได้และความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น</p> <p>๘. นโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>๙. นโยบายด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี</p> <p>๑๐. นโยบายด้านความมั่นคง การรักษาความสงบ ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน</p> <p>๑๑. นโยบายด้านการพัฒนาภาคมหานคร</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประธานอนุญาตให้มีการอภิปรายซักถามตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๙๗ - สมาชิกอภิปรายซักถามแบบรวมกันไป - กำหนดให้สมาชิกอภิปรายได้ทำนละ ๑๕ นาที ยกเว้นหัวหน้าพรรคการเมืองให้อภิปรายได้โดยไม่จำกัดเวลา - ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม มีสมาชิกได้อภิปรายปรึกษาหารือเรื่องต่างๆ - มีหัวหน้าพรรคการเมืองอภิปราย จำนวน ๔ พรรค คือ <ul style="list-style-type: none"> ๑. พรรคประชาธิปัตย์ ๒. พรรคเอกภาพ ๓. พรรคชาติไทย ๔. พรรคพลังธรรม - มีสมาชิกรัฐสภาอภิปรายคือ <table data-bbox="699 1697 1316 1854"> <tr> <td>พรรคร่วมฝ่ายค้าน</td> <td>อภิปรายจำนวน</td> <td>๒๐ คน</td> </tr> <tr> <td>พรรคร่วมฝ่ายรัฐบาล</td> <td>อภิปรายจำนวน</td> <td>๑ คน</td> </tr> <tr> <td>สมาชิกวุฒิสภา</td> <td>อภิปรายจำนวน</td> <td>๕ คน</td> </tr> </table> * ไม่นับรวมเวลาที่หัวหน้าพรรคการเมืองอภิปราย - มีสมาชิกขอใช้สิทธิพาดพิง/ประท้วง - รวมใช้เวลาในการอภิปราย ๑๔ ชั่วโมง ๕๕ นาที 	พรรคร่วมฝ่ายค้าน	อภิปรายจำนวน	๒๐ คน	พรรคร่วมฝ่ายรัฐบาล	อภิปรายจำนวน	๑ คน	สมาชิกวุฒิสภา	อภิปรายจำนวน	๕ คน
พรรคร่วมฝ่ายค้าน	อภิปรายจำนวน	๒๐ คน								
พรรคร่วมฝ่ายรัฐบาล	อภิปรายจำนวน	๑ คน								
สมาชิกวุฒิสภา	อภิปรายจำนวน	๕ คน								

วัน/เดือน/ปี	รายละเอียด
<p>การประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๒ (สมัยสามัญ ครั้งที่หนึ่ง) วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๓๙ (เริ่มประชุม ๑๐.๑๕ – ๐๓.๐๕ ของวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๓๙)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - มีการถ่ายทอดการประชุมทางวิทยุกระจายเสียง และทางสถานีโทรทัศน์ไอทีวี สถานีโทรทัศน์ไทยสกาย และช่อง ๑๑ กรมประชาสัมพันธ์ - ไม่มีการอภิปรายปรึกษา /หารือ - มีสมาชิกขอใช้สิทธิพาดพิง / ประท้วง - มีสมาชิกอภิปรายคือ พรรคร่วมฝ่ายค้าน อภิปรายจำนวน ๓๘ คน พรรคร่วมฝ่ายรัฐบาล อภิปรายจำนวน ๕ คน สมาชิกวุฒิสภา อภิปรายจำนวน ๑๐ คน - มีนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี ตอบข้อซักถามของสมาชิก โดยรวมตอบครั้งละหลายๆคน คือ<ol style="list-style-type: none"> ๑. พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ๒. นายสุวิทย์ รังสิตพล รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ๓. นายอำนาจ วีรพรธร รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ๔. นายกร ทัพพะรังสี รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ๕. นายโกศล พลกุล รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ๖. นายประจวบ ไชยสาส์น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ๗. นายมนตรี ด่านไพบูลย์ รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย ๘. นายณรงค์ชัย อัครเศรณี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ๙. นายชูชีพ หาญสวัสดิ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ ๑๐. นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ๑๑. นายพินิจ จารุสมบัติ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม ๑๒. นายดิเรก เจริญผล รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม

วัน/เดือน/ปี	รายละเอียด												
	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่อการอภิปรายซักถามนโยบายของสมาชิกได้ยุติลง และคณะรัฐมนตรีตอบข้อซักถามเสร็จสิ้นแล้ว นายกรัฐมนตรีได้กล่าวขอบคุณ และขอรับข้อสังเกตที่สมาชิกอภิปรายให้ไว้ทั้งหมดไปประกอบการพิจารณาและการบริหารงานตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ - รวมใช้เวลาในการอภิปราย ๑๖ ชั่วโมง ๕๐ นาที												
สรุปรวม ๒ วัน	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้เวลาในการอภิปราย ๒ วัน รวมเวลาทั้งสิ้น ๓๑ ชั่วโมง ๔๕ นาที <table border="0"><tr><td>พรรคร่วมฝ่ายค้าน</td><td>จำนวน</td><td>๕๘</td><td>คน</td></tr><tr><td>พรรคร่วมฝ่ายรัฐบาล</td><td>จำนวน</td><td>๖</td><td>คน</td></tr><tr><td>สมาชิกวุฒิสภา</td><td>จำนวน</td><td>๑๕</td><td>คน</td></tr></table> <p>* ไม่นับรวมเวลาที่หัวหน้าพรรคการเมืองอภิปราย</p> <p>ข้อบังคับที่ใช้เป็นส่วนมากในการประชุม</p> <ul style="list-style-type: none"> • ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๓๙<ul style="list-style-type: none"> ข้อ ๕ (๑) และ (๒) อำนาจหน้าที่ของประธานรัฐสภา ข้อ ๔๗ ลักษณะการอภิปราย ข้อ ๔๘ อำนาจของประธานให้ยุติการอภิปราย ข้อ ๔๙ การประท้วงของสมาชิก ข้อ ๕๐ ผู้อภิปรายอาจถอนคำพูดของตนได้ ข้อ ๙๖ การซักถามและอภิปรายของสมาชิกในการแถลงนโยบาย ข้อ ๙๗ การซักถามและอภิปรายของสมาชิกในการแถลงนโยบาย	พรรคร่วมฝ่ายค้าน	จำนวน	๕๘	คน	พรรคร่วมฝ่ายรัฐบาล	จำนวน	๖	คน	สมาชิกวุฒิสภา	จำนวน	๑๕	คน
พรรคร่วมฝ่ายค้าน	จำนวน	๕๘	คน										
พรรคร่วมฝ่ายรัฐบาล	จำนวน	๖	คน										
สมาชิกวุฒิสภา	จำนวน	๑๕	คน										

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

- ▶ นางกิตติฉัตรณ สุคนธ์มาน : ผู้ชำนาญการกลุ่มงานรายงานการประชุม

คณะทำงาน

- ▶ นางนภาพภรณ์ แพทย์พันธุ์ : วิทยากร ๕
สรุปการแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี
สมัยรัฐบาล พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี (คณะรัฐมนตรีคณะที่ ๕๒)
- ▶ นางสุวิไลพร ช้อยกลาง : วิทยากร ๕
สรุปการแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี
สมัยรัฐบาล นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี (คณะรัฐมนตรีคณะที่ ๕๓)
- ▶ นางสุวิไลจิรา เกียรติสุข : วิทยากร ๕
สรุปการแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี
สมัยรัฐบาล พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี (คณะรัฐมนตรีคณะที่ ๕๔)
- ▶ นางสุวิไลรัตน์ แก้วมณี : วิทยากร ๔
สรุปการแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี
สมัยรัฐบาล พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี (คณะรัฐมนตรีคณะที่ ๕๕)
- ▶ นางสาวนงนุช ถึงพิทักษ์ : เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๑
ออกแบบปกและจัดทำรูปเล่ม

